

Opinia

o ustawie o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk nr 1249)

I. Cel i przedmiot ustawy

Zmiana ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) wprowadza możliwość ponownego ustalenia wysokości emerytury, której wypłata zostanie zawieszona od dnia 1 października 2011 r., przez określony w ustawie minimalny okres ustalony jako co najmniej 18 miesięcy (na podstawie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 257, poz. 1726). Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw była przyjęta jako tzw. ustawa okołobudżetowa i weszła w życie z dniem 1 stycznia 2011 r., wprowadzając obowiązek zawieszania emerytur przyznanych przed tym dniem, począwszy od 1 października 2011 r. (art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS wprowadził przesłankę - obok dotychczasowych, związanych z wysokością uzyskiwanego przychodu - zawieszania emerytury bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego u dotychczasowego pracodawcy, z którym uprzednio nie rozwiązano stosunku pracy).

Projektodawca wskazywał w uzasadnieniu na działanie osób uprawnionych pod wpływem zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, przy podejmowaniu decyzji dotyczących pozostawania w zatrudnieniu u dotychczasowego pracodawcy i przechodzeniu na emeryturę (bez rozwiązywania stosunku pracy), w zgodzie z obowiązującym stanem prawnym, który jednak zmienił się względem nich na niekorzyść, na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Decyzje podejmowane w takich warunkach mogłyby być niekorzystne, jak

stanowi uzasadnienie projektu, i wejście w życie nowych przepisów pogorszyło sytuację tych osób, czego nie mogły przewidzieć, decydując się na skorzystanie z uprawnień emerytalnych.

Ustawa zawarta w druku nr 1249 reguluje zasady ponownego ustalania wysokości emerytur dla poszczególnych kategorii osób (w zależności od tego, kiedy uzyskały uprawnienia do emerytury - jeżeli w tzw. "starym" systemie, wysokość ich świadczenia będzie obliczona według tzw. starych zasad, jeżeli w "nowym" – według nowych, a jeżeli w "mieszanym" – to według zasad mieszanych), a przyjmuje jako zasadę: ustalenie ponowne wysokości emerytury po zaprzestaniu wykonywania pracy, ustalenie wysokości świadczenia na poziomie dotychczasowym, jeżeli okazałoby niższe po ponownym wyliczeniu oraz ponowne ustalanie emerytury tylko raz.

Trzeba przypomnieć, że uregulowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS miało swój odpowiednik w przepisie art. 103 ust. 2a tej ustawy, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2000 r. do dnia 7 stycznia 2009 r. Wejście w życie art. 103 ust. 2a, wprowadzającego z dniem 1 lipca 2000r. ograniczenie dla emerytów tj. obligatoryjność zawieszenia prawa do emerytury, bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta, w przypadku kontynuowania zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, poprzedzały 4 miesiące *vacatio legis*. Przepis art. 37 ustawy z dnia 28 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1227), uchylił obowiązek zawieszenia emerytury w przypadku kontynuowania zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, z dniem 8 stycznia 2009 r.

Obecna nowelizacja ustawy o emeryturach z i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyjęta w dniu 10 czerwca br. stanowi element rozszerzający zasad zawartych w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i w art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, które przywróciły stan prawny w tym zakresie, obowiązujący w latach 2000-2009. Obecnie jednak okres poprzedzający stosowanie zasad zawieszania emerytury, określonych w art. 103a, jest dwukrotnie dłuższy (wynosi 9 miesięcy), a *novum* w stosunku do okresu 2000-2009 jest wprowadzenie możliwości ponownego ustalenia wysokości emerytury (na zasadach zawartych w art. 194c-194h) dla pobierających to świadczenie w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 30 września 2011 r., którzy zawiesili prawo do niego od dnia 1 października 2011 r. Okres niepobierania emerytury nie może być krótszy niż 18 miesięcy. Trzeba zauważyć, że uregulowaniem przyjętym w nowelizacji dokonuje się różnicowania emerytów, którzy przechodzili na emeryturę przed 8 stycznia 2009 r. i po tym dniu (i nadal

będą przechodzić), uprawniając niektórych do dokonania ponownego ustalenia wysokości świadczenia. Ustawa, niewątpliwie mając na celu dokonanie rekompensaty określonym podmiotom, ingeruje w spójność systemową uregulowań systemu ubezpieczeń społecznych.

Termin wejścia w życie ustawy (z dniem 1 października 2011 r.) odpowiada terminowi rozpoczęcia stosowania przepisu dotyczącego obowiązku zawieszania wysokości emerytur wprowadzonego ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy został wniesiony przez Prezydenta RP, wpłynął do Sejmu 24 lutego br. Pierwsze czytanie odbyło się 25 maja br. w Komisji Polityki Społecznej Rodziny.

Komisja, przygotowując sprawozdanie zmieniła termin wejścia w życie ustawy (projekt zakładał wejście w życie ustawy z dniem ogłoszenia, sprawozdanie – z dniem 1 października 2011 r.) oraz redakcję ust. 3 w art. 194h.

Rada Ministrów poparła projekt ustawy.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych negatywnie zaopiniowało projekt. NSZZ "Solidarność" wypowiedział się krytycznie o projekcie inicjatywy, podnosząc niewielki zakres podmiotowy objęty ustawą.

Dyskusje wokół uregulowań projektu i kontrowersje dotyczyły materii wynikającej z ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) tj. obowiązku zawieszania emerytury przy pozostawaniu w zatrudnieniu oraz stosowania tego przepisu od dnia 1 października br., a także zmian w stanie prawnym oraz w ogóle problemu łączenia wykonywania zatrudnienia z pobieraniem emerytury, wykraczając praktycznie dalej niż sama materia projektu.

Podczas drugiego czytania w Sejmie, na 94. posiedzeniu (7 czerwca br.) zgłoszono dwie poprawki - obie dotyczyły skrócenia 30 miesięcznego okresu zawieszenia, do 18 albo 12 miesięcy.

Komisja rekomendowała przyjęcie 18 miesięcy jako minimalnego okresu niepobierania świadczenia.

Sejm przyjął ustawę wraz z rekomendowaną poprawką.

III. Uwagi

1. Powstaje wątpliwość, czy w art. 1, w art. 194c w ust. 1 zamiast wyrazów *w okresie od 1 stycznia 2009 r.* nie należałoby wskazać dnia 8 stycznia 2009 r., ponieważ z tym właśnie dniem zniesiono obligatoryjność zawieszania emerytury w razie uzyskiwania przychodu z tytułu zatrudnienia, kontynuowanego u pracodawcy, na rzecz którego było ono wykonywane bezpośrednio przed ustaleniem prawa do emerytury w decyzji organu rentowego (i bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z tym pracodawcą), zatem emeryt *mógł pobierać ją* od tego właśnie dnia.

2. (...) *nie wcześniej niż po ustaniu ubezpieczeń emerytalnych i rentowych* - art. 194h ust. 1 (ustawy nowelizowanej)

Wyżej wskazana forma językowa jest niedostosowana do przyjętej przez ustawę o emeryturach i rentach z FUS konstrukcji pojęciowo-gramatycznej, która odzwierciedla systematykę świadczeń przysługujących na podstawie ustawy, która obejmuje m. in. emeryturę (liczba pojedyncza) i renty (z tytułu niezdolności do pracy, w tym szkoleniową oraz rentę rodzinną (stąd liczba mnoga), por. art. 1 ust. 1 pkt 1, art. 3, art. 108 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Powinno być więc w art. 1, w art. 194h w ust. 1: (...) *ubezpieczeń emerytalnego i rentowych*.

Bożena Langner

Główny legislator